

REDNISTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciškanova ulica št. 8
(skarna l. nadstr.). Uradne ure za stranke so od 10. do 12.
polnočne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj
in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne
sprejemajo.

AROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za
vstro-Ogrsko in Bosno K 21.60, polletna K 10.80, četrtletna
5.40, mesečna K 1.80; za Nemčijo celoletno K 26.40; za
ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36.—.

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov
ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNISTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6. II., in
uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer
Inserati: enostopna petstovica 30 vin., pogojen prostor, poslana
in reklame 40 vin. — Inserate sprejema upravništvo

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo
Reklamacije lista so poštnine proste.

Stev. 747.

V Ljubljani, v soboto dne 29. novembra 1913.

Leto III.

Volilci v Ljubljani!

Kandidat jugoslovanske socialno demokratične stranke v splošni
kuriji, ki voli v ponedeljek dne 1. decembra je

Etbin Kristan

urednik v Ljubljani.

Komur je do tega, da bo splošna kurija dobro zastopana v de-
želnem zboru, naj glasuje zanj.

Volilci splošne kurije!

V ponedeljek Vas kliče dolžnost, ki je ob-
tem pravica, na volišče, da odločite s svojimi
glasovi, kako naj se prihodnjih šest let upra-
vna kranjska dežela. Kdor misli, da ima deželni
zbor nalogo skrbeti za blaginjo, za napredek,
za razvoj vse dežele in vsega njenega prebiva-
lstva, pa je zasledoval delovanje kranjskega de-
želnega zbora in odbora, gotovo ne more biti
zadovoljen z njim. Politično moč v deželi ima
klerikalna stranka v svojih rokah, in deželna
prava se je izpremenila v oskrbnitvo klerikal-
nih strankarskih interesov. Trditve deželnih ti-
stnov o dobroti in veleumnosti njihovega go-
spodarstva imajo tem manj veljave, čim pre-
zretneje se izrekajo. Vsak cigan hvali svojo
haljo, in če ne bi znali klerikalci nič drugega,
bi znajo vendar bahati vsak za deset Falstaffov.
Ali kdor je na čelu deželne uprave, mora po-
biti na svoje strankarsko pripadništvo ter
opravičiti pravičnino, to se pravi nepristransko.
Klerikalni upravi kranjske dežele pa ni sledi
nepristranosti; saj so šli deželni mogotci celo
daleč, da so javno razglasili politični boj-
ot, to se pravi, izrekli, da svojim političnim
nasprotnikom ne priznavajo enakih pravic ka-
kor svojim pristašem in mora biti klerikalec,
kdor hoče, da se krščanski mandarin milostno
nanj ozro.

Sedaj, ko je zopet treba glasov, bi boga-
toječi gospodje radi utajili vse, kar se je godilo
est dolgih let. Ali če so volilci opazovali, kar
se je godilo, pa jih ni zapustil spomin, bodo kler-
ikalne baharije prav tako brezuspešne kakor
kampetovo utajevanje. Tudi v prejšnjih časih
je bilo marsikaj, kar je izzivalo opravičeno
kritiko. Toda nikdar še ni bilo koristništvo na
kranjskem tako razvito, kakor ta leta od »zgo-
lovinskega trenotka«, ko so klerikalci vzeli
armilo dežele v svoje roke. Ustanovljale so se
linekure, ljudje so se nastavljali ne po svojih
poljših sposobnostih, ampak po političnem pre-
pričanju, nova službena mesta so se vpeljvala
za to, da so gotovi ljudje prišli do polne
sklade.

Ko so bili klerikalci v opoziciji, so nepre-
nehoma kričali za pošteno upravo. Odkar go-
spodujejo, imamo v deželi korupcijo brez pri-
mere. Političnim splecem je seveda lahko na-
veziti, da so klerikalci izdajali denar za do-
brim namenom. Z njihovega stališča so bili na-
menjeni že dobri; saj so hoteli utrditi moč svoje
stranke in povečati svoj politični vpliv. Tega
jim tudi ne bi bilo očitati, ako bi bili izkušali
lo deseti z dobro upravo, s pospeševanjem
splošnih interesov, z nepristransko povzdigo
narodnega gospodarstva. Toda klerikalci so da-
laj z deželnim denarjem nagrade za politično
mišljenje in so kupovali glasove.

To se vidi pri nameščenju oseb, to se vidi
pri subvencijah in podporah. Zadeva učiteljskih
podpor je kričala obtožba umazane klerikalne
pristranosti; v zgodovini klerikalne stranke je
to črna pega, ki se ne dá izbrisati. Kajti s kri-
vičnim razdeljevanjem teh podpor niso le po-
težirali svoje somišljenike, temveč kaznovali so
ljudi samostojnega političnega prepričanja s
stradanjem in z družinsko bedo. Veliko krščan-
skih besed so imeli sveti in pobožni možje v
deželnem zboru; vse krščanske fraze pa jih niso
ovirale, ko so tepali načelo krščanske ljubezni
do bližnjega s nogami in zoper besede svetega
pisma pihali ljudi drugačnega političnega mi-
šljenja v nesrečo.

Klerikalci se postavljajo, da so izdali veliko
denarja, češ to prihaja v prid prebivalstvu. Tudi
če bi bilo to resnično, bi moralo izzvati hude
pomisleke gospodarstvo, ki dela izdatke brez
pokritja in se leta in leta temelji na dolgovih.
Kajti tudi dolgove bo treba plačati in na vsak
vačin jih bo plačevalo ljudstvo. Breme na
bodo tem težja, čim več jih pride skupaj. In
tudi obresti ne plačujejo nebesa, temveč jih bo
moralo zopet plačevati ljudstvo.

Pri izdatkih, ki obremenjujejo prebivalstvo
brez razlike mišljenja, pa klerikalci dobro pre-
mišljajo, kdo bo imel koristi od njih. Če mora
biti učitelj slomškar, da dobi podporo, če se
mora gasilno društvo ukloniti klerikalni gasilni
zvezi, da dobi subvencijo, se klerikalci tudi ne
pozabijo poučiti, kakšni so bili volilni rezultati
v občinah, v okrajih, kjer store kaj za ceste, za
vodovode itd. Skrbeti za take reči je dolžnost
deželne uprave. Taka zasluga, da bi morali kler-
ikalce žive povzdigniti med svetnike, če so kje
napravili kakšen most ali uredili hudournik, to

pač ni. Greh pa je, da imajo tudi pri takih rečeh
predvsem svoje strankarske koristi pred očmi
in delajo tako, kakor da bi bila deželna blagajna
zaklad klerikalne stranke.

Politična strast jih je tako zaslepila, da so
jim kulturna vprašanja deveta briga. Sklicu-
jejo se na to, da so napravili nekoliko šol.
Skoraj bi se še bahali s tem, da jih niso nekoliko
zaprli. Razume se, da se morajo šole povsod
množiti; saj se pelagoma že celo v Afriki. Ni-
kakor pa ni res, da bi imela kranjska dežela to-
liko šol, kolikor jih potrebuje in še manj je res,
da so take, kakršne se potrebuje. Enorazred-
nice in dvorazrednice so v dvajsetem stoletju
žalostna znamenja zaostalosti. Žalostno zname-
nje je tudi to, da zopet narašča vpliv duhovni-
kov na šolstvo in se s tem zapostavlja pouk
za potrebe praktičnega življenja. Tudi šolstvo
hočejo klerikalci izrabiti za sredstvo klerikalne
politike in agitacije.

Šolstvo pa ni edino kulturno vprašanje.
Tudi široki sloji prebivalstva imajo pravico za-
htevati nekoliko lepote, nekoliko boljših, plemen-
itih užitkov v življenju. Tudi višja izobrazba,
tudi umetnost je dandanes ljudsko vprašanje.
V tem oziru pa se izkazujejo klerikalci za nepri-
tajene sovražnike umetnosti. Gledališko vpraša-
nje v Ljubljani je eno najznačilnejših, četudi ne
edino znamenje klerikalne nekulturnosti. No-
bena panoga umetnosti ni tako prikladna za
zblinjanje z ljudstvom in za estetično vzgojo ši-
rokih plasti, kakor dramatična. Ona vpliva naj-
neposredneje na čutila, ki sprejemajo lepoto.
Ona privlači oči in ušesa, da postanejo spo-
sobna tudi za druge umetniške užitke, za glasbo,
za upodabljajočo umetnost. Deželna uprava, ki
ljubi ljudstvo, bi morala napeti vse sile, da po-
speši razvoj te umetnosti in da omogoči ljud-
stvu pristop do nje. Gledališče, ki ni ostalo fra-
karski zavod, ne bi zaslužilo nobene javne pod-
pore; ali prav zato, da bi moglo odpreti duri
na stečaj najširšim slojem in da bi jim moglo
dobavljati čim plemenitejšo duševno hrano, bi
morala ljudska stranka pripomoči z izdatnimi
sredstvi. To bi se bogato poplačalo, ker bi dalo
ljudstvu nadomestilo za zatohle gostilniške pro-
store, ker bi mogočno podprlo boj zoper alko-
holizem, ker bi moralno vplivalo, ker bi budilo
potrebo po boljšem, zlahnejšem življenju. Da bi
diletantizem po deželi, ki priča vsaj o hrepen-
ju ljudstva po učinkih umetnosti, prišel v
prave tire, da bi dobil zgled in obenem skladi-
šče, iz katerega bi zajemal, bi morala biti ne-
kje dobro podprta matica, in nihče ne more do-
misliti, da bi mogla biti ta le v Ljubljani. Gleda-
liško vprašanje v tem zmislu ni vprašanje pe-
ščice sladkosnednežev, ki bi radi prijetno ubi-
jali večere, ampak pravo, važno ljudsko vpra-
šanje. Deželni klerikalci pa so s svojo inge-
renco, s svojimi prevzetnimi, nemogočimi po-
goli tako dolgi morili zavod, da so ga skoraj
popolnoma umorili.

Največ pa so vladajoči klerikalci grešili
zoper delavstvo. Za njegove potrebe niso imeli
niti najmanjšega zmisla. Zaman pregleduje člo-
vek deželne proračune, deželne obračune, se-
znane deželnih podpor; za delavstvo in nje-
gove koristi ne najde nikjer postavke. Politično
ovirajo delavce s svojim krivičnim volilnim
sistemom, gospodarsko se spleh ne brigajo za
nj razum kadar jim nakladajo breme. Če si
upnehan delavec privošči vrček piva, mora pla-
čati deželno naklado. Takrat pa ne vprašujejo,
če je klerikalec ali socialist. Vsak denar je do-
ber, tudi če bi prišel od brezverskega anarhi-
sta. Ali nikdar se niso zmenili za težave delav-
stva, noben deželni zakon ne priča o ljubezni
do onih, katerim s praznimi besedami nepre-
nehoma poje o svojem prijateljstvu.

Nemogoče je, da bi zavedni delavci in res-
nično kulturni ljudje vnovič glasovali za tako
stranko.

Treba pa je, da pride v deželni zbor do-
ločna opozicija, ki pozna svoj cilj in si začrta
pot do njega, pa koraka po tej poti neustrašeno
in brezobzirno. Predvsem je treba, da zadoni v
deželni zbornici glas delvskega ljudstva, glas
socialne demokracije. Toliko je doslej zagreše-
nega nad slovenskim proletariatom, da bo
treba neumornega dela in največjega napora, če
naj se vsaj deloma popravi, kar se je zamudilo.
In vsa dolgoletna zgodovina kranjskega dežel-
nega zbora dokazuje, da ni v tem oziru pričako-
vati zboljšanja, dokler ne bo delavstvo govorilo
v zbornici deželnega dvorca. Ljudje, ki nepre-

nehoma »zastopajo vse sloje« in morajo veno-
mer paziti, da ne zadenejo tu pa tam na odpor,
da ne zbude zdaj tu zdaj tam nezadovoljnosti,
ne morejo opravljati nobenega odločnega dela.
Kako pa naj tudi zastopa interese delavskega
ljudstva, kdor ni vedno v dotiki z njim in ne
pozna njegovih želja in njegovega stremjenja?

Če gre za delavske koristi, ne smejo po-
gledi leteti zdaj na desno zdaj na levo in ne sme
duša vsak hip plašno vpraševati, če se ne bo
komu zamerila. Kdor hoče resno delati v prid
delavskim slojem, mora imeti toliko poguma,
da nastopi brezobzirno proti izkoriščanju in iz-
koriščevalcem ter da je povsem neodvisen od
njih. Le socialno demokratična stranka more
resnično zastopati delavske interese, ker je de-
lavska stranka.

Prav v sedanjem času je to nadvse važno,
kajti deželni zbor bo moral iskati vire novih
dohodkov in delavski razredi bodo morali stati
na straži, da se ne naprtijo največja breme na
njih rame. Protesti pa bodo malo zalegli, če
ne bo v deželnem zboru njihovega glasu. De-
lavci, naj delajo z rokami ali z glavo, so že tako
preobloženi, da bi bilo vsako novo breme zlo-
čin. Skodovalo ne bi le delavcem samim, tem-
več vsem produktivnim slojem, kajti če se
oslabi kupovalna moč delavstva, se skrči ves
konsum; fizična in moralna sila naroda opeša,
produkcija in trgovina otrpne, in vse narodno
gospodarstvo ima škodo. Tudi na Kranjskem
meramo zahtevati razbremenitev teh slojev,
javna sredstva pa naj se poiščejo tam, kjer je
bogastvo, ki brez škode lahko prenese večja
breme.

Kandidati jugoslov. soc. dem. stranke.

za splošno kurijo so:

Ljubljana: Etbin Kristan, urednik v
Ljubljani.

Ljubljanska okolica: Anton Kristan,
ravnatelj konsumnega društva v Spod. Šiški.

Radovljica-Kranjska gora-Tržič: Jože
Pintar, železničar in posestnik v Kranjski
gori.

Kranj-Skofja Loka: Anton Kristan,
ravnatelj konsumnega društva v Spodnji Šiški.

Kamnik-Brdo: Sajovic Valentin,
krojač v Ljubljani.

Postojna-Senožeče-Illirsko-Bistriška Vpa-
va-Lož: Ivan Tokan, urednik »Rudarja« v
Ljubljani.

Dnevne beležke.

— Jutrsnja nedelja je za vsakega zaved-
nega sodruga velevažen dan. V ponedeljek voli
splošna kurija. Nedelja je torej zadnji dan za
agitacijo. Kdor je ne bi porabil, ne bi zaslužil
častnega imena sodruga. V ponedeljek mora ljub-
ljansko delavstvo doprinesiti izpričevalo svoje
zrelosti. Pokazati mora, da protestira proti po-
litičnemu ponižanju, katero so mu namenili de-
želni mogotci in proti brezbrzičnosti, katero je
kazal ves deželni zbor za njegove potrebe in
zahteve. To mora pokazati z glasovi, ki jih od-
da za našega kandidata sodruga Etbina Kri-
stana. Na volišče mora iti s trdnjo voljo, da
zmaga; zakaj izvolitev našega kandidata bo
najodločnejši protest zoper politiko, ki smatra
delavca še vedno za nižje bitje, dobro, da vleče
v jarmu, a nevredno pravic. Za milosti naj bi
delavec heračil, ko vendar lahko nosi pokonci
glavo v zavesi, da je njegovo delo za obstoj in
razvoj človeške družbe tako potrebo kakor
glava misleca. Klečepalil naj bi delavec, ko
sme zahtevati pravice, ker izpolnjuje dolžnosti
še v večji meri kakor največji bogatini! Glasu-
joč za socialno demokratičnega kandidata bo
delavec pokazal svojo bojevitost in tisti, ki so
ga doslej prezirali, bodo dobili rešpekt pred
njim. Sploh pa ni naprednega človeka v Ljub-
ljani, ki ne bi mogel z najboljšo vestjo glasovati
za našega kandidata; kajti kdor zasleduje naše
javno življenje, ni mogel prezreti, koliko je
pridobilo delo v občinskem svetu v sled aktiv-
nega delovanja socialne demokracije. Delavska
vprašanja so dobila v občinskem svetu veljavo,
vsa kulturna vprašanja so našla najvnetejšo
podporo, v neštetihi slučajih je prihajala inicia-
tiva od socialno demokratične stranke. Pri tem
je bilo socialno demokratično postopanje ved-
no neodvisno, samostojno, smoteno. Če je so-
delovanje socialno demokratične stranke kori-
stilo delu v občinskem svetu, bo koristilo tudi
delu v dež. zboru. Agitacija za socialno demo-
kratično stranko je torej lahka, in če store
sodrugi jutri svojo dolžnost, ne more izostati
uspeh. Zadnji dan je! Naj misli vsak sodrug na
važnost zadnjih ur, naj vsak somišljenik žrtvuje
nekoliko dela, pa razvijemo v ponedeljek prapor
zmage!

— Volilni agitacijski lokal za volitev v
splošni kuriji bo v ponedeljek za 11. volilno ko-
misijo (šentjakovski okraj) v gostilni gospoda
Lekšeta pri Virantu na Sv. Jakoba trgu; za
VIII. volilno komisijo (predkraji: Hradskega
vas, Illova, Črna vas itd.) pa v gostilni pri
Kramarju na Dolenski cesti.

Stev. 696. Cenjenemu uredništvu dnev-
nika »Zarja« v Ljubljani. Z ozirom na članek,
ki je izšel v Vašem listu št. 696 z dne 30. sep-
tembra 1913 pod naslovom: »Klerikalizmu bo
na Kranjskem odklenalo«, prosim podpisani de-

Socialno demokratična stranka bo v vseh
kulturnih vprašanjih na svojem mestu. Nika-
kor se ne moremo zadovoljiti s tem, da doseže
delavec nekoliko boljši kosček kruha. To je paš
prvi pogoj boljšega življenja; ni pa zadnji cilj.
Tudi zdravja, pa tudi duševnega kruha zahte-
vamo za ljudstvo. Širokim slojem našega na-
roda se mora omogočiti tak razvoj, da ne bodo
zaostajali za drugimi. Delavski sloji so podlaga
narodne zgradbe; in če fundament ni trden, ne
more biti stavba dobra. Poleg gospodarske utr-
jenosti zahtevamo najširšo izobrazbo, pro-
svetne prilike izven šole, književnosti in umet-
nosti. Kdor glasuje za socialno demokratične
kandidate, pospešuje narodno kulturo.

Socialna demokracija je stranka boja. In
zato je potrebna v kranjskem deželnem zboru.
Nobena strahovlada se ne zruši s pihljaji ce-
firja in z ljubeznivim dopovedovanjem. Soci-
alna demokracija bo opozicija, kakršne še ni
bilo v deželnem zboru, opozicija dela, opozicija
boja, opozicija, ki bo izražala vest zbornice,
opozicija, ki pojde neustrašena za svojim ci-
ljem. Z njo pirde v zbornico novo ozračje, nov
duh, nova bojevitost. Ona bo element boja, ki
je glavni motor vsakega napredka.

Za temeljito izpremembo v deželnem zboru
je razlogov dovolj. Kdor priznava potrebo
energičnega boja in sistematičnega dela, po-
trebo zdravega gospodarstva in demokratične
politike, naj glasuje za kandidate jugoslov-
anske socialne demokracije! S svojim glasom in
z agitacijo naj ji pomaga do zmage. Pomagal
bo pravičnosti, napredku in kulturi!

Vrhnika-Logatec-Idrija-Cerknica: Ivan
Stravs, župan v Idriji.

Litija-Višnja gora-Radeče: Etbin Kri-
stan, urednik v Ljubljani.

Novo mesto-Črnomelj-Metlika: Melhi-
jor Čobal, ravnatelj konsumnega društva v
Zagorju ob Savi.

Kočevje-Velike Lašče-Ribnica-Žužemberk:
Ivan Tokan, urednik »Rudarja« v Ljub-
ljani.

Krško-Kostanjevica-Mokronog-Trebnje:
Melhijor Čobal, ravnatelj konsumnega
društva v Zagorju ob Savi.

želni odbor, da v zmislu § 19. zakona z dne
17. decembra 1862., drž. zak. št. 6 iz l. 1863., ob-
javite v postavno določenem roku sledeči
uradni popravek tako glede prostora uvrstitve
kakor glede črk na popolnoma isti način, ka-
kor je bil natisnjen uvodoma navedeni članek:

Ni res, da je deželni glavar konfisciral
60.000 K davčnega denarja, ampak res je, da
deželni glavar ni konfisciral prav nič davčnega
denarja.

Dalje tudi ni res, da se je zabilo 60.000 K

»za udobnost gospe Bogomile«, marveč res je,

da se je izdalo za priredbo deželnih represen-

tacijskih prostorov in stanovanja deželnega

glavarja v deželnem dvorcu 24.961 K 86 h. Od

deželnega odbora kranjskega. V Ljubljani, dne

26. novembra 1913. Za deželnega glavarja:

Lampe.

Stev. 696. Cenjenemu uredništvu dnev-

nika »Zarja« v Ljubljani. Franciškanova ulica,

št. 8. Z ozirom na članek, ki je izšel v Vašem

listu št. 696 z dne 30. septembra 1913 pod na-

slovom: »Koncesija za Završnico«, prosim pod-

pisani deželni odbor, da v zmislu § 19. zakona

z dne 17. decembra 1862., drž. zak. št. 6 iz

l. 1863., objavite v postavno določenem roku

sledeči uradni popravek tako glede prostora

uvrstitve kakor glede črk na popolnoma isti na-

čin, kakor je bil natisnjen uvodoma navedeni

članek:

Ni res, da je poljedelsko ministrstvo dežel-

nemu odboru že dvakrat prepovedalo nadalje-

vanje dela na Završnici, enkrat pismeno, dru-

gič brzojavno, ampak res je, da ni c. kr. polje-

delsko ministrstvo deželnemu odboru nobeno-

krat (niti brzojavno, niti pismeno) prepovedalo

nadaljevanja dela pri zgradbi deželne električne

centrale na Završnici. Od deželnega odbora

kranjskega. V Ljubljani, dne 26. novembra 1913.

Za deželnega glavarja: Lampe.

— Teorija in praksa. Klerikalci ne poznajo

v praksi tujega prepričanja, vsak se naj ukloni

njih nazorom in dejanjem, sicer ga uničujejo in,

če se jim posreči, tudi uničijo duševno in gnot-

no. V teoriji pa govore vse drugače. V verskih

bojih med katoličanstvom in protestantstvom

se je ponavljala nauk »cuius regio, illius reli-

gio«, t. j. čigar je zemlja, ta ima oblast nad vero.

Na ta način so deželni knezi določevali, kakšne

vere morajo biti njih podložniki. Po vsi pravici

je obsojal ta nauk dr. Evgen Lampe, ko je pi-

sal v »Dom in Svetu« leta 1905, str. 292, da je

to »izraz tiranstva nad vestjo«. To je bilo v te-

oriji leta 1905! Kako pa je danes v praksi, ko je

bil prišel isti dr. Evgen Lampe do politične mo-

či v dež?

— Na treh volilnih shodih je snoči govoril

naš kandidat sodrug Etbin Kristan, in sicer

pri Češovarju na Dolenski cesti, pri Novakovi-

viču v Sodni ulici in pri Pavšku v Vodmatu.

Na lahkih nogah

tako, da se komaj čuti, se priplazi mnogokrat kakšna bolezen. V zaupanju na svojo zdravo življensko moč jo začetkom niti resnim ne smatramo. Mislimo, da bo sama zopet izginila. Ali medtem raste v nas vedno bolj in bolj in ako gremo končno vendar nato, da jo premagamo, je že tako velikanska, da naše moči

Povsod se je pokazalo veliko zanimanje delavstva za volitve. Na vseh treh krajih je bila udeležba prav lepa. Kandidat je govoril o nalogah ki bi jih moral deželni zbor izvrševati z ozirom na interese delavstva. Volilci so njegovemu programu povsod pritrdili. Zdaj je le treba, da se agitacija povsod pridno nadaljuje.

Volilec v ljubljanski okolici toplo priporočamo, naj se ne dajo od nikogar zbežati in naj volijo našega kandidata sodruga Antona Kristana. Položaj v ljubljanski okolici je tak, da vsak glas lahko odločuje, zakaj nezadovoljnost s klerikalnim gospodstvom je tako velika, da tudi kakšno presenečenje ni izključeno. Ako stori vsak sodrug svojo dolžnost, bodo volitve prav zanimive.

Pivovarniškim hlapiem in razvažalcem piva! Organizirani pivovarniški delavci pivovarne »Moravia« v Jelnice - Brno so dosegli 28. oktobra zelo lepe uspehe. Pogajanje med organizacijo in podjetnikom je trajalo ves dan. Organizacija je dosegla za svoje člane skrajšanje delavnega časa na 9 in pol ur na dan in povišanje mezd. Vsako drugo nedeljo so delavci prosti. Tudi to je nova pridobitev. Dalje je dosegla organizacija: 5 do 7 dneven plačan dopust na leto za vsakega delavca, ob času bolezni dobi vsak delavec tridesetino dnevnega zaslužka, ob sobotah konča delo 1 uro prej itd. Pogodba velja za tri leta in je prinesla delavcem mnogo izboljšanj. Le hlapi in razvažalci piva so odšli praznih rok. Po lastni krivdi! Kolikorkrat so jih vabili delavci v organizacijo, vedno so dejali hlapi in razvažalci: »Boljšo plačo dobimo tudi brez organizacije«. No, sedaj so pa videli, kako da so se temeljito zmotili, zakaj gospodarji so dejali, da jim ne dajo niti vinarija povišanja in da velja pogodba le za člane pivovarniške organizacije. Hlapi in razvažalci niso bili organizirani in dobili niso ničesar. Zato pa pozivljamo vse hlape in razvažalce, da takoj pristopijo k organizaciji, ker drugače ne dosežejo nikdar boljših razmer.

Shod tobačnega delavstva. Snoch je imela pri Perlesu krajevna skupina Ljubljana avstrijske strokovne organizacije tobačnih delavcev in delavcev zelo dobro obiskani shod. Na shodu je poročal sodrug Pattermann z Dunaja o delovnih in mezdnih razmerah tobačnega delavstva. Po njegovem poročilu so delavci in delavke pojasnjevali razmere v ljubljanski tobačni tovarni, ki so po nekaterih primerih soditi res skrajno slabe. Prednost nekega uradnika — za danes zamolčimo njegovo ime — sega tako daleč, da je dejal delavci na neko pri- tožbo: »Če vam ni prav, pa greste kar lahko po knjižico.« Delavstvo naj vse tiho prenaša, uradnik pa lahko stresa svojo sirovost nad njim. Po izčrpanem dnevnem redu je sodrug Antoni Kristan pozval se delavce, da store na dan volitve svojo delavsko dolžnost in volijo v pon- deljek v Ljubljani sodruga Etbina Kristana, v ljubljanski okolici pa sodruga Antona Kristana. Sodr. Frančiška Bradačeva je na- brala med udeleženci shoda 5 K 10 vin. za bol- nega sodruga, mizarja Vrhovca.

Občni zbor podružnice sodarjev, ki se vršil v petek 21. novembra, je bil izredno do- bro obiskan. Podružnica se jako lepo razvija, kar potrjuje blaginjsko poročilo, iz katerega posamezno sledeče: Dohodki: 933 prispevkov po 60 vin. 559 K 80 vin.; 705 prispevkov po 40 vin. 282 K; 71 pristopnin po 60 vin. 42 K 60 v. Skupaj torej 884 K 40 vin. Izdatki so pa bili sledeči: Potna podpora 6 K; strokovni komisiji 18 K 48 vin.; provizija 18 K 44 vin.; pisarniške potrebnosti in poštnina 13 K 1 vin.; tiskovine 61 K 90 vin.; zvezi se je odposlalo 768 K 57 vin. V novi odbor so bili izvoljeni sledeči sodrugi: Predsednik Ivan Rakovec, njegov namestnik Jožef Dežman, blaginjski: Jožef Janda, zapis- nikar Aleksander Issop; v ostali odbor pa: Fr. Suhadolnik, Franc Kraupner, Ivan Pipan, Ivan Jenko, Jožef Carli. V nadzorstvo pa: Peter Bremsak, Jožef Jancič, in Jožef Kvas. K tretji točki dnevnega reda je govoril sodrug Hab- schid z Dunaja, ki se je v svojem govoru pe- čal z razvojem sodarske organizacije na Kran- skem in v Avstriji sploh. Govornik je v jasni potezih narisal položaj, v katerem je živel pivo- varniški delavstvo še pred desetimi leti. Spomnil se je pivovarniške stavke leta 1907 ter označil pomen zadnjega gibanja v mesecu ju- liju letošnjega leta. Če se ni vse doseglo, pravi govornik, kar smo želeli, potem je seveda to pripisati dejstvu, da je organizacija še mlada. Bodočnost pa bo pokazala, da je sodarska or- ganizacija na pravi poti. Ko je govor sodruga Habschida, sodrug Zoré prestavil na sloven- sko, so se pojasnile še posamezne točke skle- ajene pogodbe. Živahna debata se je vnela zla- sti o zadevi razvažalcev piva. Zadeva se bo takoj uredila, treba je pa, da pristopijo k or- ganizaciji še oni razvažalci piva, ki še niso člani. Ko so se uredile še nekatere zadeve, je dobro uspešni občni zbor predsednik zaključil ob pol 11. zvečer.

Iz Sp. Šiške. Na občinski seji z dne 26. novembra je soc. dem. obč. odbornik s. Pirko- vič predlagal, da se določi za Šiško maksimal- ne cene mesa. V Šiški se prodaja meso po 2 K, K 1.92, — v Domžalah pa 1.36 — na Dolen- skem še ceneje, Gosp. Peter Burja se je sicer temu upiral, da bi občina določala cene, no kljub temu se bo moralo v prihodnji seji o tem govoriti, ker soc. dem. odborniki stoje na tem: da se zadeva reši! V Šiški se mora meso poce- niti! Naši obč. odborniki so vložili še pismen predlog, kjer zahtevajo rešitev tega. Ako se ne da napraviti redu, naj pa šišenska občina sama naredi meso. — Tudi predlog so stavili naši obč. odborniki, da naj občina posreduje

ne zadostujejo več za branitev našega zdravja. Zlasti se to godi pri prehlajenju, ki pade lahko na prsi in ki se naznači z bolenjem v rami, težavah v prsih, rožljajočim dihanjem, kašljanjem in bogve s čim drugim še. Ako ra- bimo pravočasno Fellerjev bolečine odpravlja- joči zeliščni esenci fluid z zn. »Elza - fluid«, zameremo bolezen kmalu premagati.

O tem smo se sami mnogokrat prepričali in tudi mnogo zdravnikov potrdi dobre uspehe

pri ravnanju c. kr. drž. železnic, naj novi železniški zdravnik stanuje v Šiški.

Iz Šiške. Shod soc. dem. stranke bo danes zvečer v Spodnji Šiški pri Šternu. Začet- tek ob 8. uri zvečer. Sodrugi, agitirajte za obil- no udeležbo. — Današnji dan moramo porabi- ti za agitacijo od moza do moza. Čast stranke ve- leva, da občina kot je Šiška odda kar največ glasov za kandidata delavske stranke. Pojdimo danes in jutri okrog vseh volilcev, da pogle- damo, ako je naš kandidat prav napisan. Kan- didat za ljubljansko okolico je sodrug Anton Kristan, ravnatelj v Sp. Šiški. — Napišimo ime natančno tako, da ne bo nikakršnih, neveljav- nih listkov. Vsi na delo!

Vič-Glince. V hudem volilnem boju smo. Frančiškarnji in drugi klerikalni gospodje le- tojo z vso vmeno od volica do volilca. Vedno so na cesti. Storiimo tudi mi isto. Brez pardona! Naš kandidat mora dobiti v naši občini največ glasov!

V skladišču tobačne tovarne se je obe- sil v petek okolo 4. popoldne delavec Ivan Ora- žem. Otel so ga še pravočasno in ga prepeljali v bolnišnico. Preden je izvršil samomor, se je poslovil od svoje žene, ki je tudi delavka v to- bačni tovarni in je izročil svoj tedenski zaslu- žek. Dejanje je najbrž storil v hipni blaznosti, ker so že dva dni opazovali na njem neko čud- no vedenje. Njegov brat je tudi izvršil pred ča- som samomor, ena sestra in drug brat sta pa v norištvi.

Žepna tatila. V četrtek je bila pred ljubljanskim porotnim sodiščem dekla Marija Neuholdova, vdova, rojena leta 1857., pristojna na Stajersko. Njeno zadnje bivališče je bil Ve- liki vrh pri Litiji. Neuholdova je bila zaradi tat- vin že 15krat kaznovana. Leta 1892 je bila ob- sojena v Gradcu zaradi tatvine iz navade na šestletno ječo, leta 1904. pa v Ljubljani na pet- letno težko ječo; to kazni je prestala leta 1909, a kmalu nato je zopet kradla in je bila obsojena še isto leto na šestmesečno ječo, leta 1912 en- krat na petmesečno ječo, drugič pa na 14 dni zapore. 5. novembra je ukradla kmetici Neži Paderjvi pri trgovini pri »Solncu« denarnico, z 18 K 66 vin. Pri tej tatvini so jo zasačili. Ob- toženka je pred sodiščem priznala dejanje in je bila obsojena na sedemletno težko ječo, vsako četrletje bo imela enkrat post in trdo ležišče.

Nepoboljšljiv tat. Leta 1880. rojeni dela- vec Rudolf Medvedšek iz Trojan mrzi delo in se preživlja s tatvino. Zaradi različnih tatvin je bil kaznovan že 12krat in v četrtek je bil pred ljubljansko poroto zopet zaradi tatvine. Zaradi tatvine je bil zaprt pri okrajnem sodišču na Brdu, a 23. septembra je ušel iz zapore in že prihodnji dan so jo lotil starega rokodelstva. Ukradel je Jožetu in Francetu Brvarju v Pre- vojah iz zaklenjene omare 21 K, suknjo in de- žnik. 26. septembra je vlomil pri posestniku Fe- liksu Durniku pri sv. Katarini in odnesel sre- brno žepno uro z verižico, nekaj obleke in 40 kron. 9. oktobra je obiskal Matija Kosa v Sne- berjih in mu vzel za spomin nanj srebrno žepno uro z verižico, zlat prstan in nekaj obleke. Janezu Kušljanu v Sneberjih je pa ukradel srebrno žepno uro z verižico in precej perila. Pri obravnavi je priznal vse. Obsojen je bil na šest let težke ječe, poostrene vsak me- sec z enkratnim postom in trdim ležiščem.

Tri kaplje strupa. senzacijski indijski kriminalni roman se predvaja od danes do pon- deljka v Kino »Idealu«, vrh tega »Nepravi bi- serie«, sijajna veseloigra in drugi izborni spo- red. V torek »Nebeški ogenj«. V petek Valde- mar Psylander. Drugi teden: Vojvodinja Pre- vetska, francoska veseloigra, 3 deli.

Ildija.

Člani in članice »Splošne mladinske zveze«, pozor! Naš dramatični odsek je skle- nil, da ustanovi v kratkem šolo za svoje člane, kjer bodo po možnosti dobivali pouk v igranju. Zato vabimo vse člane in članice, ki imajo za dramatično veselje, da se zglase v ta namen v nedeljo, 30. t. m. ob pol 2. popoldne v društve- nih prostorih. Ravnotako velja ta sestanek tudi za one, ki se hočejo udeleževati pouka v plesu. Na poznejše priglasje se ne bo več oziralo. Pri- dite torej vsi!

Volilci splošne kurije, pozor! Pazite, da vpišete našega kandidata sodr. Ivana Straussa, župana v Ildiji pravilno na svoje glasovnice, da ne bo zmešnjave. Kdor ne zna ali noče sam pisati, naj se zgleda v pisarni »Obč. kons. dru- štva« ali pa v društvenih prodajalnah.

Ljubljanski volilci!

V nedeljo, 30. novembra t. l. ob 10. dopoldne

volilni shod

z dnevnim redom: Deželnozbornske volitve v splošni kuriji

v areni »Narodnega doma«.

Poročevalec kandidat Etbina Kristan. Udeležite se tega shoda! Agitirajte!

Goriško.

— Gorica. (Južni kol.) Na člančič v »Edi- nosti« z dne 13. listopada t. l., v katerem blati ta list goriškega dopisnika »Zarje« na podel, nesramen in denuncijantski način, ni vredno odgovarjati ali se opravičevati pred javnostjo. »Zarjin« dopisnik opozarja »Edinost« in je s ve-

Fellerjevega fluida z zn. »Elza - fluid«. Gospod dr. Josef Estmeister, Wildenan, z p. Aspach, piše, da Fellerjev fluid pri vsak dan nastopiv- šem motenju zdravja izbornu služi. Gospod dr. Kittel, Kraljevi Vinogradi, piše, da Fellerjev fluid že leta sem v svoji praksi z izbornim uspehom rabi, in istotako sodi mnogo drugih zdravnikov.

Pri boleznih vsled prehlajenja, pri boleči- nah vseh vrst se izkazuje kot zanesljiv pomoč-

tuje, da naj ne zida na svojega poročevalca bog- ve kakšno goriško bodočnost za narodnjaško stranko, kajti njen temelj je v močvirju in ka- kor čunjem, že precej poka. Dopisnik »Zarje« nima onega lopovskega značaja, da bi pričel kakor goriški Jaque po denuncijatoričnih sno- pih preobračati kozolce kakor puhli obrekova- lec in po božji volji pristaš J. Z. K. tej je pri- stopil edino zato, da lahko po časopisih z de- nuncijacijami in lažmi napada dopisnika »Zarje«. »Zarjin« dopisnik je gotovo boljši Slovenec (če- prav je socialist) kakor gospod Jaque goriški, kar zamore marsikateri njegov politični na- sprotnik potrditi. Strankarsko prepričanje go- spoda Jaqua je težko ugeniti, kajti: 1. Jaque je danes z dušo in telesom Slovan, 2. pošilja sinčka v šulferajnsko nemško šolo in 3. obenem je pa tudi zagrižen nasprotnik socialistov. — Slednjič se pa goriški dopisnik »Zarje« sklicuje na javen poziv v »Zarji« z dne 30. oktobra t. l., s katerim je Jaque pozval, naj blagovoli vlo- žiti enako konfuzno ovadbo, kakor je bila ona od lanskega leta (koncept iste mu je na raz- polago), ker bi bil sicer dopisnik »Zarje« — ako bi ga opetovano na enak način javno napadali — primoran ostrejšje nastopiti proti g. J.

VOLILNI SHODI.

V soboto, 29. novembra:

Ljubljana, v salonu pri »Levu« na Marije Terezije cesti, ob 8. zvečer.

Ljubljana, v salonu gostilne »Internacio- nal« na Resljevi cesti, ob 8. zvečer.

Spodnja Šiška, v gostilni pri Šternu, ob 8. zvečer.

Jesenice, v hotelu »Kolodvor« ob 8. zvečer

V nedeljo, 30. novembra:

Ljubljana, v areni »Narodnega doma« ob 10. dopoldne.

Ljubljana, (Trnovo) v gostilni pri Steiner- ju ob 3. popoldne.

Štepanja vas, v gostilni pri »Zoržu«, ob 3. popoldne.

Vrhnika, ob treh popoldne.

Cerknica, v gostilni pri Meletu, ob 3. po- poldne.

Žire nad Idrijo, v gostilni pri Kavčiču, ob 11. dopoldne.

Koroška Bela, v gostilni pri Hkavcu ob 4. popoldne.

Jeseniški volilci!

Nocoj ob 8. bo v hotelu »Kolodvor«

volilni shod

na katerem poroča sodrug Etbina Kristan iz Ljubljane o deželnozbornskih volitvah. Pridite vsi!

Zopet nov »cilj«.

(Iz krogov učiteljstva na Goriškem.)

V »Soči« z dne 22. t. m. čitamo v članku »K cilju« reči, ki so jako pripravne, da vržejo na nas učitelje najslabšo luč. Toliko brezpo- membni fraz, toliko budalosti in toliko po- manjkljivosti vsakega samostojnega kriterija, kakor jih je nakopičenih v omenjenem članku, nismo dobili že izlepa pred oči. Podpisani sicer ni učitelj, toda skoro iz vsake besede kuka ko- pito nekega »prebrisanega« tovariša. Zato nam veleva čast našega stanu, da se postavimo po robu vsakemu poizkusu sličnega kompromiti- ranja učiteljstva.

»K cilju« je naslovljen članek, piše ga učitelj; pričakovati bi smeli po pravici kakega programatičnega članka, ki bi pokazal učitelj- stvu pot, po kateri naj hodi, da bo vršilo v res- nici svojo kulturno misijo, ter da bo prišlo (in to bi bila druga točka tega cilja) do cnega gmo- nega položaja, ki bi učiteljstvo šele usposobil, da bi se posvetilo lahko z vso vmeno in ener- gijo svoji nalogi.

»K cilju« je naslovljen članek, toda o cilju piše članekar jako malo. Z mirnim srcem lahko trdimo, da bi vsak drugoselec napisal o tej temi boljše in stvarnejše razpravo. Dragi tova- riši! Tak kompleten »nič« vendar ne more biti cilj učiteljeve politike in učiteljevega delovanja. Mi učitelji gotovo nismo razvajeni s stvarnimi razpravami, toda kar nam ta človek prezen- tira kot najnovejši cilj, to je — malo rečeno — prava pravcata nirvana.

V vsem članku je najmanj tri četrtnine pre- rekanja z nekim »Brkinom«. To prerekanje, ki tvori menda negativni del našega »cilja«, je po svoji klasični plitvosti gotovo unikum v slični slovenski »lepi« književnosti. Evo par prime- rov v dokaz: 1. »Zakaj je uskočil ta učitelj v de- mokraški tabor? Morda li zato, da tam deluje v blagor slovenskega — a pardon — brezdo- movinskega kmeta, katerega niti nimajo v svoji organizaciji, ker ga sploh ni, ako ga iščeš tudi ... itd. ... 2. »Izbral si je komedno stali- šče: Demokrat bodem, a nikdo mi ne more vsled tega očitati brezdelja, a jaz bom prosto zabavljati proti liberalizmu in klerikalizmu, ter sedel komodno sredi med njimi.« 3. ... »in veseli nas v poštenem narodnem srcu, ko vi- dimo sivolase kmetiče, kako spoštljivo pripove- dujejo o mnogih ter rodoljubnih učiteljih, ki niso rdečkarji in nimajo v žepu Arbeiter-Zeitung.« 4. »Zdaj kričiš Brkin, ko si vsled dela svojih narodnih tovarišev in rodoljubnih ustanovitelj- tev tega Slovenskega političnega društva re-

nik in bi ga morali naši čitatelji vedno v hiši imeti, ker stane 12 steklenic franko le 5 kron.

Tudi Fellerjeve odvajalne rabarbara-krog- ljice z zn. »Elza - kroglice«, 6 skatlic za 4 kro- ne, naj bi naši čitatelji kot varstvo proti teža- vam v želodcu, zapiranju itd. pri apotekarju E. V. Feler, Stubica, Elza - trg št. 252 (Hrva- sko) naročili.

— — — — — ci.

šen Lampetovega in Šusteršičevega biča ... prej pa si zabavljaj v svoji duhovitosti, katero si plagiral iz učene Arbeiter-Zeitung.

Menimo, da je dovolji. Mož, ki piše tako brez repa in glave pač ne bi smel očitati dru- gim, da vežejo otrobe. Vsaki »otroci« so nam ljubši kot pa tako, za učitelja naravnost škan- dalozno mazanje papirja.

To je torej »našega cilja« prvi del. Da bomo vedeli: Učitelj se ne sme jeziti nad učitelj- skimi voditelji, ne sme — dalje — uskočiti v demokraški tabor, ne sme zabavljati proti libe- ralizmu in klerikalizmu, ne izrekat magmatom svojega zaničevanja, ne nositi v žepu »Arbeiter- Zeitung«, niti plagirati iz nje svoje duhovitosti, dalje se ne sme zaganjati v narodne poslance s svojimi zahtevami, ne vihreti nad njimi svo- jega demokratskega biča, niti kritizirati bizan- tinskega tona, s katerim so učiteljski voditelji beračili pri vemožnih narodnih poslancih za milostno povišanje učiteljskih plač.

Učitelj, ki tako dela, je zgagar, ter zapisan že v naprej, da pade v nemilost pri nekem ko- legu »Kraševcu«, ki si je postavil imenitno na- logo, da postavlja kraške magnate in narodne rodoljubne poslance na oltar, pred katerim ima klečati uboga učiteljska raja ter se trkati na svoje grešne prsi. Tako bi bil negativni »cilj« absolviran. Obrnimo se še k pozitivnemu, ki obsega nekaj zadnjih vrstic onega famoznega članka v »Soči«.

Torej: Posluj! »Reelno naj bo naše učitelj- stvo, računa naj z obstoječimi razmerami v de- želi, naj ne sega po zvezdah na nebu, dela naj na narodnem polju za gospodarsko in politično izobrazbo našega kmetovalca — delavca in samo po sebi umevno, da podeli tako delo tudi našemu narodnemu učiteljstvu, kar mu gre.

S kolom v roki, z izbruhi zaničevanja, s pi- kanjem in psovskami na jeziku — prijatelj Br- kin — pa ne opravi ničesar. Zato pa proč s te mokraskste steze, nazaj na pot, na najlepšo cesto, na delo za narod! Prijatelji, k cilju za lastno in narodovo srečo!

Zapčmimo si dobro, kaj nam svetuje ko- lega iz »Soči«. Vsaka beseda je zlata vredna. Bodimo reelni in delajmo, in kar nam gre, nam bodo že dali. Tako govori učitelj svojim kole- gom. To da je cilj za našo in narodovo srečo! Oh kako lepa, najlepša da je cesta na delu za narod! Razgrel se je mož, strelja na »Brkina«, cinizem in in sarkazem mu vre iz ust, zadeva pa ž njim učiteljstvo. Če bi tako govoril kak kraški magnat ali narodni poslanec, zaslužil bi za svoj cinizem zausnico, ker pa govori tako kolega, Bog zna, kaj bo dobil za tako govorje- nje. Kuriozno, da je mogel v takih časih iz ust učitelja tak govor. Sivolasi so že učitelji, tako trdi sam ta učiteljski monstrum, ki so delali in še vedno delajo za narodovo blagostanje. Sivo- lasi so že ti naši kolegi, počitka so potrebni, toda — ni usmiljenja! »Najlepša je cesta na delu za narod, a boste že dobili, kar vam gre.« Eno generacijo dela slovensko učiteljstvo za svoj narod, toda na koncu tega križvega pota ga pošilja »kolega« — delat. Plačilo mu bo že dalo — take delo. Od 69. leta dela slovenski učitelj za slovenski narod in v vsem tem času se slovenski narod ni zmisli na svojega najbolj postrtvovalnega delavca. Ali ni tako? Po tvojem že, kolega iz »Soči«. Ali se ne zavedaš, da je taka obramba slovenskega naroda največja pljuska za slovenski narod? V imenu naroda hočeš govoriti, toda po nemarnem izgovarja- to ime. Ti si, ki blatiš slovenski narod! Ni narod kriv, da njegovi najboljši delavci ne dobe zaslu- ženega plačila. Krivi so tisti, ki delajo in govore namesto naroda, krivi so »narodni« voditelji, katere ti, kolega, braniš, ko smatraš za zgagar- stvo, če stopi slovenski učitelj pred te »na- redne« voditelje s svojimi zahtevami. Ne, prija- telj! Slovensko učiteljstvo naj ne hodi več be- račit pred »voditelje«, obrne naj se na narod sam, ki se, zaslepljen po svojih demagoških vodite- ljih, obrača večkrat v gnjevu proti učiteljstvu, ki mu je bilo vedno še najnesebičnejši delavec in prijatelj. Toda delalo je to učiteljstvu vedno le za druge. Ljudstvo ga je videlo vedno v družbi z ljudmi, katerih interesi niso bili ljudski interesi in zato mu ni nikdar zaupal in ne za- upa mu še danes. Sovražilo je solca, sovražilo je njihove satelite. Pojdimo v narod sami in ne bomo diskreditirani! Med nami in ljudstvom stoji danes posamezniki, ki so nesreča naša in našega ljudstva. Preko njih na delo za narod! In če bi bil nam tudi potem odrekal narod naše za- služeno plačilo, potem ta narod ni vreden, da ima šolstvo in učiteljstvo, ni vreden, da eksis- tira med drugimi kulturnimi ljudstvi. Toda te vere vanj še nismo izgubili!

Umetnost in književnost.

Deželno gledališče. V četrtek dne 4. de- cembra se prvič na slovenskem odru uprizori Branislava Nušiča nad vse zabavna tridejanska veseloigra »Svet«, v kateri kaže pisatelj na svoj neodoljivo komičen način, kako morejo jeziki najskromnejšo rodno spraviti v naj- večje stiske. Branislav Nušič, čigar »Knez Sem- berjski« je tudi pri nas dobro znan, je najpri- ljubljenejši in najznamenitejši srbski podlistkar sedanosti. Njegovim duhovitim, satiričnim, kratkočasnim podlistkom se smeje ves Belgrad in ves srbski svet. Njegova razposajena žgoča satira »Svet«, ki ni brez resnične literarne ve- ljave, bo nedvomno tudi pri nas zabavala kakor malokatera druga vesela igra, to pa tembolj, ker jo je znan slovenski gledališki humorist z veliko spretnostjo prikojil za naše razmere in še obogatil njeno dovornost. Igra je vestno na-

studirana, režijo vodi gospod Danilo, zaposlene v njej vse naše boljše dramske moči. Ne more biti drugače, nego da bo na večer, ko se pri nas uprizori Nušičev „Svet“, gledališče odjekalo presrečnega smeha.

Državni zbor.

Dunaj, 28. novembra.

Današnja seja je bila malo zanimiva. Domobranski minister Georgi je govoril o neki aferi v Kromerizu na Moravskem, na koji menda res ni nič, in se je po nepotrebnem razburjal, ker je posl. dr. Liebermann v neki interpelaciji včeraj mimogrede omenil, da ima zborni poveljnik v Luvov priimek »komercialni svetnik«. Take priimke imajo tudi drugi ljudje, in če so pametni, se smejejo, če jih slišijo. Do torka zdaj zopet ne bo seje, ker mislijo, da bo do tistega časa poljsko-rusinska zadeva popolnoma poravnana. Dve uri je vzel Budžinovskij s svojim govorom, pa še to je bilo nekam milostno, kajti prvotno je izjavljal, da bo govoril štiri ure.

Seja.

Preds. dr. Sylvester odpravlja sejo ob 10. dopoldne.

Domobranski minister Georgi

omenja, da je slišal v nekem časopisu čital o pregreški zoper pravost, ki ga je baje izvršil neki aristokratski oficir v Kromerizu. Pravi, da je brzoljubno zahteval pojasnila in jih upa še danes dobiti.

Posl. dr. Diamant: Kaj je z vojaškimi samomori?

Min. Georgi pravi, da predloži zbornici tabele o samomorih, čim bo material v njegovih rokah. Protestira pa, da se izroča zborni poveljnik Kummer smešnosti.

Nato se nadaljuje specialna debata o

osebni dohodarini.

Po govoru mladočeha dr. Funka pozvame zopet min. Georgi besedo, ker je dobil poročilo iz Kromeriza. Pravi, da je dobila ondotna policija ovadbe o nekem domobranskem nadporočniku, češ da je zvajljal dekleta izpod 14 let v svoje stanovanje. Policija je takoj poizvedovala. Deklice so pravile, da jim je dajal bonbone, da pa nobena ni bila v njegovem stanovanju.

Nato govori posl. Schiegl (soc. dem.) in utemeljuje izpreminjalni predlog, da se pri dohodkih, ki obstajajo iz plač in službenih prejemkov odpišejo gotovi zneski, vsled česar bi se eksistenčni minimum posredno zvišal.

V debati govore še Budžinovskij, Modraček, Neumann in Kuranda, ki utemeljujejo svoje predloge.

Potem se nadaljuje debata o Pacherjevem predlogu, ki se že vleče kakor morska kača.

Posl. dr. Liebermann izjavlja z ozirom na govor domobranskega ministra, da so bile Georgijeve opazke popolnoma nepotrebne, ker ni on generala Kummerja v svoji interpelaciji nobeno besedo žalil.

Konec seje ob 5. popoldne.

Prihodnja seja v torek.

Zadnje vesti.

PROTI HOCHENBURGERJU.

Dunaj, 29. Justični odsek je včeraj nadaljeval in končal razpravo o Hochenburgerjevi zadevi. Govorili so posl. dr. Hofmann, dr. Renner, dr. Liebermann in Marckl. Potem je dal predsednik Waldner, ki je že večkrat pokazal svojo pristranost in na prvi seji izkušal sploh onemogočiti razpravo o tej zadevi, sledečo resolucijo Poljaka Steinhauza na glasovanje:

Justični odsek izreka svoje mnenje, da je grajalna opazka, ki jo je justično ministrstvo poslalo okrajnemu sodišču v Favoritenu zaradi atemeljive sodbe, posega preko meje službene nadzorovalne pravice in pričakuje z gotovostjo, da ostane ta pravica zapreje omenjena izključno na obliko pravosodja, in sicer tudi v tistih slučajih, ko nastanejo dvomi, kaj je šesti k obliki in kaj k vsebini pravosodja.

Posl. sodrug dr. Renner je odločno protestiral, da nidal Waldner naprejnogovore resolucije na glasovanje, ker je bila očitno najostrejša, ter je izjavil, da je prisiljen vsled predsedničkovega postopanja, da še enkrat razvije to zadevo v zbornici.

Poročevalec dr. Neumann je dobil nalogo, da poroča v zbornici tudi o sprejeti resoluciji.

ZA ODPRAVO KOMISARIJATA NA ČEŠKEM.

Praga, 29. Zveza Nemcev na Češkem je imela včeraj konferenco, na kateri so poročali, da pride češko-nemško vprašanje pred državni zbor, kakor hitro bo rešeno poljsko-rusinsko vprašanje in mali finančni načrt, ker delujejo češki agrarci z vso silo na to, da se odpravi komisariat. Pridružili se jim bodo radikalci in socialisti. Češki agrarci pretežko obstruktijo, če se ne izpolnijo njihove zahteve.

AVSTRIJSKA DELEGACIJA.

Vojni odsek.

Dunaj, 29. Včeraj je govoril v vojnem odseku avstrijske delegacije bivši ministrski predsednik baron Beck. Glasoval bo za vse zahteve vojne uprave. Če ta misli, da zahtevani krediti ne bodo zadostovali, naj se v bodoče ne da bi zardela, tudi več zahteva. Ni mu všeč, da se za zračno brodovje privatno nabirajo sredstva, ker tako nastane mnenje, da vsa akcija ni resna. Govornik je prištel miroljubne politike, ampak videti se mora, da znajo tudi drugače govoriti, če je treba. Vojna uprava naj bi se pri vsem tem, kar dela, kolikor mogoče gibal v okvirju ustavnosti in ostala na tleh parlamenta.

Vojni minister Krobatin odgovarja na nekatera včerajšnja vprašanja. Vojna uprava

posveča vsjo pozornost omejitvi duelov; minister je pripravljen sprejeti tozadevno Grabmayrjevo resolucijo. Z bronastimi topovi, ki so šest let v rabi, ni imela vojna uprava nobenih sitosti. Govoril je tudi o čeških manevrih in o nekaterih detajlnih vojaških vprašanjih. Po govoru poročevalca Rosnerja se je pričela specialna debata, v kateri sta govorila Nemec in Leuthner. Redni vojni proračun je bil od večine sprejet. Potem se je absolvirala tudi debata o izrednih zahtevah in je večina tudi te sprejela.

Prihodnja seja je danes ob 10. dopoldne. Na dnevnem redu je vojna mornarica.

Bosanski odsek.

Dunaj, 29. V bosanskem odseku avstrijske delegacije je podal skupni finančni minister Bilinski včeraj obširen ekspozé o bosanski upravi. V debati so se oglašili Barnreither Korošec in sekcijski načelnik Palacki. Odsek ima v torek zopet sejo.

KANADSKA DRUŽBA.

Berlin, 29. Tukaj zagotavljajo, da je vsled posredovanja angleške vlade gotovo, da bo družbi Canadian Pacific zopet podeljena avstrijska koncesija.

NOVI HRVAŠKI BAN.

Budimpešta, 29. Jutri odpotuje baron Skerlec na Dunaj. V ponedeljek ga bo sprejel cesar na avdijenci, kjer bo podal prisego kot hrvaški ban. V torek bodo razpisane volitve za sabor.

OGRSKA PARLAMENTARNA STRAŽA.

Budimpešta, 29. Predsednik magnetske zbornice, baron Joszika, izjavlja, da je prišla brez njegovega dovoljenja določitev v službeni red parlamentarne straže, ki dovoljuje, da uraduje ta straža s privoljenjem predsednika magnetske zbornice tudi med delegacijami. Ko je izvedel o tem, je takoj protestiral pri predsedniku poslanske zbornice. Po njegovem mnenju bi bilo najbolje, če se izpremeni poslovnik delegacije v sporazumu z opozicijo.

ITALIJSKA ZBORNICA.

Rim, 29. Posl. Marmora je izvoljen za predsednika zbornice.

ALBANSKE HOMATIJE.

Rim, 29. Esad paša je izgnal Sajd bega Konico in Fazil pašo iz dežele, ker sta baje organizirala zaroto proti bodočemu vladarju princu Wiedu.

ZAROTA V MANDŽURIJI.

Mukden, 28. Tukaj so razkrili zaroto monarhistov, ki so hoteli organizirati vstajo v južni Mandžuriji in zasesti Mukden. Kolovodja zarote je aretiran.

Trst.

— Nezgoda dvigalnika. V škedenjskih plavžih so včeraj dogotovili nov dvigalnik (Krahn), katerega je zgradila Dunajska trdka »Družba Simmering«. Gradili so ga šest mesecev, ter je bil namenjen za prenašanje rude s parnikov v plavžne peči. Dolg je 60 metrov in je tehtal 130.000 kg, torej velikianski kolos, ki bo nadomestoval najmanj 30 delavcev na dan. Kakor pa že kapitalistična božja volja hoče, da se zgodi v teh plavžih vsak dan kakšna nezgoda, tako se je pripetilo tudi včeraj; samo ta razlika je bila v nezgodi, da imajo enkrat kapitalisti škodo, in le slučajno delavstvo nobene. Kakor smo že omenili, je bil dvigalnik včeraj dograjen in so ga hoteli z električnimi motorji dvigniti 15 metrov visoko in ga tako spraviti v pravo lego na že postavljene stebre. Ko pa je bil dvignjen že 14 metrov visoko in je manjkalo le še en meter do prave višine, se je utrgala žična vrvi in ogromni kolos je telebnil na tla. Velika sreča v tej nesreči je bila, da ravno v tistem trenutku ni bilo nobenega delavca spodaj, drugače bi bilo padlo nanj nič manj kakor 130.000 kg teže. Škoda, ki je nastala vsled te nezgode, znaša več tisoč kron. Kako bodo poravnali, ne vemo, kajti gradnjo in postavljanje tega dvigalnika je imela simerniška trdka, vrvi in motorji, s katerimi so gor vlekli navzgor, so pa last škedenjskih plavžev. No, pa kapitalisti se bodo že pobotali.

— Krščansko socialni denunciant. Proti koncu leta 1909. je bilo v Trstu aretiranih več profesorjev, ker so jih dolžili veleizdajstva. Aretirani so bili takrat profesorji Marcel Depaul, Bruno Ferluga in Niklaj Quarandotto. Trgovec Bernardino je pa zbežal v Italijo in so ga iskali s tiralo. Vse te osebe je ovadil nek krščanski socialac Sablich. Preiskavo zaradi veleizdaje je sodišče ustavilo, ker ni bilo nikakršnih dokazov proti osumljenim. Osebe, ki jih je Sablich ovadil, so tožile denuncianta zaradi obrekovanja. Sablich je izginil iz Trsta in obsojen je bil in contumaciam na dveletno lečo. Sablich je bil tedaj na Dunaju, kjer je dobil službo pri nekem krščansko socialnem listu. Proti kazni je vložil priziv in kazen se mu je znižala na eno leto. Ko bi pa bil moral nastopiti kazen, je pobegnil v Nemčijo, odkjer sedaj poročaja, da so ga aretirali in ga bodo najbrže izročili.

Odgovorni urednik Etbin Kristan.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Pozor!

50.000 parov čevljev!

4 pare čevljev za K 9.—

Zaradi vstavljenja plačil večih velikih fabrik se mi je naročilo, da veliko množico čevljev globoko pod izdelovalno ceno prodam. Prodajam torej radi tega vsakomur 2 para moških in 2 para ženskih čevljev, z blizimi podplat, rujava ali črna usnje, jako elegantna najnovejša fazona, velikost po številki. Vsi 4 pari stanejo le K 9.—. Razpošilja se po povzetju. S. URBACH, izvoz čevljev, Krakov, Avstr. št. 62.

VOLILNI SKLAD.

Na Viču nabrano 3 K 60 v. v Tržiču 4 K 20 v. Ker je Lipe zapel pod Lipo spokorni pamflet Kreku, so dali za volilni sklad ss. Mlinar 1 K, Vrhunc 1 K, Pavlin 1 K, ostali 2 K. — Vse prispevke je pošiljati na s. Ant. Kristana, Spodnja Šiška.

Preselitev gostilniške obrti.

Slavnemu občinstvu vljudo naznanja Ivan Miklauc, bivši gostilničar »pri Dimu« v Novem Vodmatu, da je vzel v najem gostilniške prostore

pri beli Ljubljani

Komenskega ulica 36, nasproti Šoli na Ledini, in se priporoča za obilen obisk ter zagotavlja cenjenim gostom točno strežbo z gorkimi in mrzlimi jedmi ter s pristnimi pijačami po najnižjih cenah. Sprejemajo se tudi naročniki na hrano. Na razpolago so prostori za društvene seje ter prirejanje prijateljskih sestankov.

Obenem zahvaljujem cenjene dosedanje goste za naklonjenost ter se jim priporočam za nadaljni obisk.

Z odličnim spoštovanjem

Ivan Miklauc.

Senzacionalno! Slikite! Čudovito!

za samo K 4.80.

1 krasna erika-srebrna-remontirna ura za gospode, 1 ameriško double veržico od pravega zlata nerazločljiva, 1 solidni žepni užitajnik iz nikla s 6 rezervnimi vžigalnimi kamni, dovelj za več let. Remontirana ura v krasnem guloširanem okrovju z neporušnim košesjem, natančno idoča, 3 letna pisemna garancija. Vsi 3 predmeti, 5 krat toliko vredni, za samo K 4.80. — Ako naročite 5 takih garnitur, dobite eno garnituro popolnoma zastopaj kot darilo za vaš trud. — Ako blago ne ugaja, se zamenja ali pa denar vrne. Naročite takoj, ker ni velika zaloga. Ekspozitna zaloga švicarskih ur

JURIJ LOHBERGER,

Dunaj VII/92, Kaiserstrasse št. 9.

Delavci!

Vi najboljše občutite draginjo, zato je boljše previdni pri nakupu vaših potrebščin.

Ako rabite dobre črevlje, obrnite se zaupno na znano trdiko

A. Schweitzer
Ljubljana, Prešernova ul. 48.

Zaloga sloviti Mnihovograških črevljev.

Veliko organiziranih delavcev kupuje pri nas in imamo mnogo pohvalnih priznanj. Solidno blago. Nizke cene.

Palma kavčukovi podpetniki.

Tipežni in cenil otroški čevlji.

Pristni ameriški črevlji,

Trpežni črevlji za delavnice.

Ali hočete ostati zdravi?

Potem se morate ogibati pijači, ki razdražijo živce. Pred vsem zrnate kave! Idealno nadomestilo kave, ki je pravi zrnati kavi po okusu enako, ne da bi zdravju škodljive snovi vsebovali, je

„Roggkaffol“

„Roggkaffol“ je poceni, zdravju prikladen in se zelo prileže. — En 5 kg paket franko po povzetju K 4.30. — Mesto ničvrednih prídrtkov pridene mo v resnici praktične stvari za vsako gospodinjstvo! — „Roggkaffol“ Lebensmittelwerke Trautenau Abt. 10. — Dobro vpeljani zastopniki se iščejo.

faff
šivalni stroji
priznani najboljši.
10 letna garancija.
Ign. Vok,
Ljubljana, Sodna
ulica št. 7.
Ceniki zastopj in poštnine prosto.

Kavarna „Central“

vsak večer

KONCERT

elitnega damskega orkestra.

Vso noč odprto!

Vstop prost!

Prednaznanilo.

Z dnem 1. decembra zopetni nastop pri-ljubljenega

„Original The Welhing's Ensemble“.

Večeri smeha.

Na izbiri pošilja tudi na deželo: Krasna

Bluze

krila, kostume, nočne halje, perilo, plašče, kožuho-vino in vse modno blago.

M. Krištofič - Bučar

Ljubljana, Stari trg št. 9. Lastna hiša.

Neprekosljiva v

otroških oblekah in krstni opravi.

Solidna trdika.

Ceno posteljno perje!

Najboljši češki nakupni vir!

1 kg sivoga, dobrega, pu-ljenega 2 K; boljsega 2-40 K; prima polbelega 2-80K, belega 4 K; belega puha-stega 6-10 K; vefinega snežnobelega, puljenega, 6-40 K, 8 K; puha sivoga 6 K, 7 K, belega, finega 10 K; najfinejši prni puh 12 K. Naročila od 5 kg naprej franko.

Zgotovljene postelje iz gostonitega rde-čega, modrega, belega ali rumenega nankinga, pernice 180 cm dolga, 120 cm široka, z dvema zglavnice, 80 cm dolgi, 80 cm šir., polnjena z novim svilim, prav stano-vitnim puhastim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 24 K; posamezne pernice 10 K, 12 K, 14 K, 16 K zglavnice 8 K, 8-50 K, 4 K. Pernice, 200 cm dolga, 140 cm šir. 18 K, 14-70 K, 17-80 K, 21 K, zglavnica, 90 cm dolga, 70 cm šir. 4-50 K 5-20 K, 5-70 K, spodnja pernica iz močnega, črnatnega gradla, 180 cm dolga, 116 cm šir. 12-80 K, 14-80 K. Razpošilja se po po-vzetju, od 12 K naprej franko. Lahko se franko samonja za nočgajajočo se vrne denar. — Natančni cenovniki gratis in franko.

S. Benisch, Dešenice št. 758, Češko.

Proč z draginjo!

Cemu bomo drago kupovali, ko se pa

vsako sredo in soboto

kupijo ostanki vsakovrstnega

blaga za obleke in perilo, kakor

štori, sukno, kontenino, šifoni,

platno, porhant, volneno modno

blago in drugo za skoro polo-

vično ceno pri trdki

„Hermes“

brata Wokač

v Ljubljani,

Šelenbugova ulica št. 5.

v prvem nadstropju

— (nasproti glavne pošte). —

Primerna darila za Miklavža in božič!

Pravkar došlo čez 10.000 novih ostankov!

Okrajna bolniška blagajna v Rudolfovem

razpisuje

službo tajnika in blagajnika

z letno plačo 1800 K in štirimi petletnicami po 200 K. Po zadovoljivem enoletnem službovanju potrdi se stalno v službi. Prošnje opremljene z dokazili usposobljenosti knjigovodstva, znanja slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi in proti položitvi kavicje v znesku 1000 K je vpslati najkasneje

do 15. decembra 1913

na okrajno bolniško blagajno. Nastop službe 1. januarja 1914.

Rudolfovo, dne 22. novembra 1913.

Makso Petrič

I. r. načelnik.

B. Götzl

Peter Kozina & Ko.

Tovarna čevljev v Tržiču
(Gorenjsko)

(najmodernejše podjetje monarhije)

Ljubljana, Mestni trg št. 19. -- Stari trg št. 8

Krasne novosti jesenskih in zimskih oblek, površnikov domačega izdelka.
Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga.

Brez konkurence!

Solidna postrežba.

Najnižje cene.

Otvoril sem lastno prodajalno
LJUBLJANA
na drobno **Breg 20** na debelo

v Cojzovi hiši.

V največji
konfekcijski trgovini
Gričar & Mejač
Ljubljana, Prešernova ulica 9.
Solidna postrežba.
Znižane cene.

Najstarejša kranjska odlikovana žganjarna
Lorenc Zdešar-ja nasl. J. Tribuč
na Glincah

naznanja sl. občinstvu, da je otvoril 1. septembra t. l.
prodajalno v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 6.

== **Brinjevec** ==

garant. pristen, samo ene kvalitete, v zaprtih
steklenicah po sledečih cenah: 1/4 litra K 1.—,
1/2 litra K 1.90, 1 liter K 3.60.

Kavarna Stari trg št. 39
celo noč odprta
„LEON“
Gostilna
Florijanska ulica št. 6.
Pristna vina. Domača kuhinja.

Edna posebnost
likerja je
Zdravnik želodca

je edina posebnost želodčnega likerja
iz zdravilnih rastlin, kateri izborna
vpliva proti slabosti v želodcu ter ga
radi tega v nobeni družini ne bi smelo
manjkati.

Dobi se tudi v vsih prodajalnah konsum-
nega društva za Ljubljano in okolico.

== **„Zdravnik“** ==
== **želodca** ==

Priporoča se domača najnovejša
konfekcijska trgovina

Maček & Komp.

Franca Jožefa cesta št. 3
za nakup jesenskih in zim-
skih novosti.

Sprejemajo se naročila po meri ter se
izvrše točno in solidno.

Založniki c. kr. privileg. južne železnice.
Solidna postrežba. Najnižje cene.

Moderne srajce, bele in barvaste

tenniske, lovske, hribolazke, mrežaste, in vse druge vrste z ovratnikom in brez
ovratnika spalne srajce, trdi in mehki ovratniki, zapestnice, na-
prsni, dolge in kratke spodnje hlače, majice, no-
gavice itd., vse v največji izbiri in
najbolj kakovosti

po zelo skromnih in stalnih cenah
v modni in športni trgovini

P. MAGDIČ, Ljubljana

nasproti glavne pošte.

Ivan Jax in sin Ljubljana

Dunajska cesta št. 17

priporoča svojo bogato zalogo

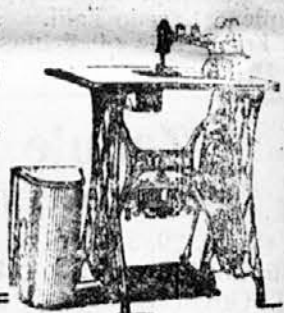
šivalnih strojev

in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastoj in franko.

Zaloga pohi-
štva in tapet-
niškega blaga

J. Pogačnik
mizarstvo.

Ljubljana, Ma-
rije Terizija
c. 11 (Kolizej).

Zaloga spalnih ter je- Zaloga otomanov, di-
dilnih sob v različnih : vanov, žimnic :
: najnovejših slogih. : in otroških vozičkov.

Spalnica v ameriškem orehu
350 kron.

Obstoječa: 2 dvovratni omari, 2 postelji, 2 nočni omarici, en
umivalnik z marmornasto ploščo in ogledalom.

BALKAN

Trgovska, spedijska in komisijska del. družba

Podružnica: Ljubljana, Dunajska cesta št. 33.

Centrala: TRST.

Telefon št. 100

mednarodna spedijska, spedijske in zavarovalne vsake vrste, prevažanje blaga, skladišča, kleti. Prosta skladišča za redni užitni podvrženo blago. Najmodernejše
opremljeno podjetje za selitve in prevažanje pohištva v mestu in na vse strani s patentiranimi pohištvenimi vozi. Shranjevanje pohištva in
blaga v suhih posebnih skladiščih. Omotacije itd. — Spedijski urad, generalni zastop in prodaja voznih listov: „Dalmatie“ delniške družbe v Trstu brez
vozne proge Trst-Benetke inobratno ter Trst-Ancona parobrodne družbe D. Tripcovich & Co, Trst Avstrijskega Lloydja Cunard-Line za I. in II. razred.
Naročila sprejema tudi blagovni oddelek „Jadranske banke“.

Zmerno cene. — Točna postrežba

Potniki
v severno in južno AMERIKO
se vozijo sedaj le po domači avstrijski progi

AVSTRO-AMERIKANA

Trst-Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro

najnovejšimi brzoparniki z dvema vrtnicama, električno razsvetljavo,
brezličnim brzoparnikom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da
dobi dovolj domače hrane z vinom, svež kruh, postelje, kopeli itd.

Odhod parnikov:
v sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.

Trst-New-York, vsako soboto
Trst-Južna Amerika, vsakih 14 dni.
Trst-Kanada, vsak mesec.

Vsakovrstna pojasnila daje drage volje brezplačno pri glavni
agenturi za Kranjsko, Stajersko in Koroško:

SIMON KMETETZ, Ljubljana,

Kolodvorska ulica št. 26.